

БЪЛГАРСКАТА

ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни към 20 септември 2024 г.

ISSN 2367-5012

Брутен вътрешен продукт

През второто тримесечие на 2024 г. растежът на БВП се ускори до **2.3%** на годишна база, като ускорението бе по линия на положителния принос на изменението на запасите. Растежът на потреблението на домакинствата остана стабилен и бе 3.4%. Той бе подкрепен от продължаващ растеж на реалния разполагаем доход, кредитите за домакинства и подобрение в очакванията на потребителите. Инвестициите в основен капитал се увеличиха с 2.1% с положителен принос от инвестициите във вид на *машини и оборудване*. Износът на стоки и услуги намаля с 0.4%. В същото време, по линия на нарастването на вътрешното търсене, вносът се повиши с 4.9% и в резултат нетният износ имаше отрицателен принос за растежа на БВП.

Растежът на БДС се забави до **1.9%**, като по-слабото представяне се дължеше на всички сектори с изключение на строителство. Растежът на добавената стойност в строителството бе

3.8%, а в преработващата промишленост – 1.9%. БДС в услугите се увеличи с 2.1%, като водещи сектори бяха *търговия; транспорт; хотелиерство и ресторантьорство* и държавно управление.

Краткосрочна бизнес статистика

Представянето на краткосрочните индикатори през юли се подобри. Промисленото производство нарасна с 0.9%, като с основен принос за растежа бяха *производството на метални, химични и хранителни продукти*. Оборътът в промишлеността се увеличи с 9.2% с положителен принос както от оборота на външния пазар, така и този на вътрешния. Растежът бе основно по линия на *производството на електрическа енергия, основни метали и храни*. Строителната продукция се повиши с 11.5%, а растежът на оборотът в търговията на дребно се ускори до 6.8%.

През август индикаторите за бизнес климата и доверието на потребителите се подобриха. Бизнес климатът

се увеличи с 0.6 пункта поради подобрение в промишлеността, докато очакванията за бъдещото бизнес състояние на предприятията в останалите сектори се влошиха. Анкетираниите в промишлеността отчетоха подобрение в настоящата производствена активност и повишение на поръчките за износ. В същото време очакванията за продажбите в търговията на дребно и търсенето в услугите бяха по-неблагоприятни. Доверието на потребителите се повиши с 0.8 пункта поради подобрени очаквания за икономическата ситуация в страната.

Пазар на труда

През второто тримесечие на 2024 г. годишният ръст на броя на заетите се ускори до **1.7%** и достигна **3 582.9 хил. д.** Основни двигатели на увеличението на заетостта бяха строителството и услугите, където броят на работните места нарасна с 6.4 и 3.1%. В същото време вече втора поредна година заетостта в сектор *промишленост* намалява (-1.6%), което вероятно е повлияно от проблемите с търсенето от страна на външни за българските производители

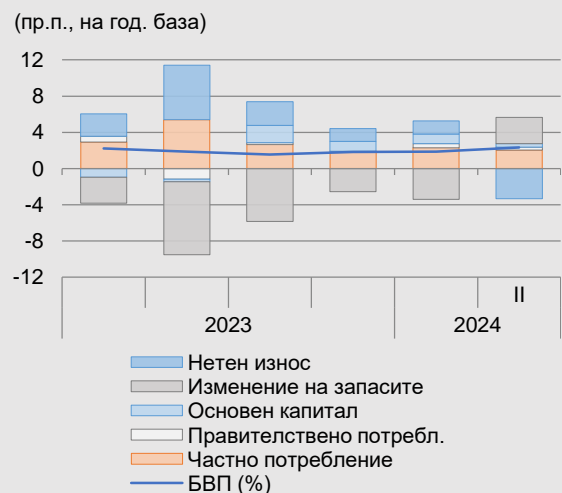
партньори. Сигналите са, че проблемите със заетостта в промишлеността ще продължат и до края на 2024 г.

Производителност на труда

През второто тримесечие на 2024 г. реалният растеж на производителността на труда общо в икономиката бе **0.6%** на годишна база, като най-голям принос имаше преработващата промишленост (5.8%). Положително допринесоха *селско стопанство* (2.3%) и *индустрия* (1.2%), докато в сектор *услуги* бе отчетено понижение с 0.9% на годишна база. Производителността в *строителството* също продължи да спада и през второто тримесечие се понижи с 2.5% на годишна база в реално изражение.

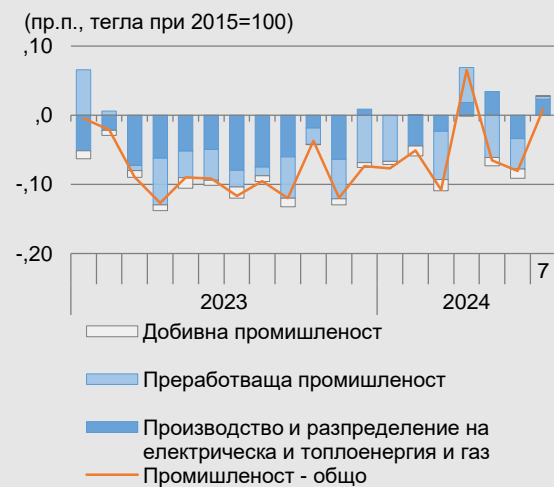
През разглеждания период компенсацията на един нает запази **двучифрени** си темп на растеж, като се увеличи с 13.0% в номинално изражение. Текущата динамика на компенсацията на един нает и производителността на труда продължи да оказва натиск върху номиналното нарастване на разходите

Граф. 1 Приноси към растежа на БВП

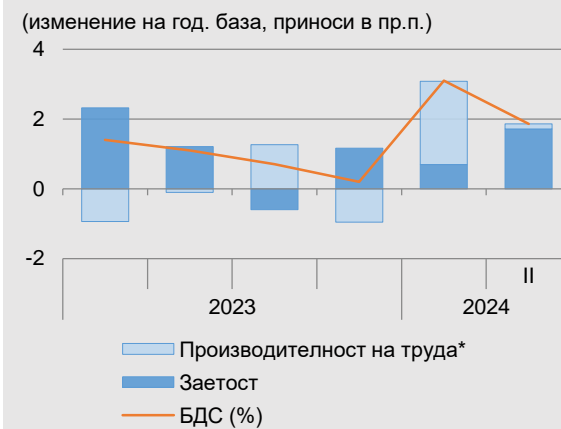
Източник: НСИ

Граф. 2 Приноси към растежа на промишленото производство (пр.п., тегла при 2015=100)

Източник: НСИ

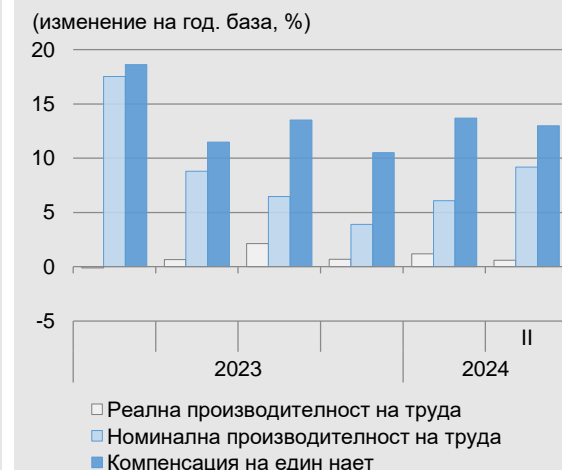
Граф. 3 Растеж на БДС по фактори на труд, %

* От БДС не е изваден условно начисленият наем на лицата, живеещи в собствени жилища.

Източник: НСИ, МФ

Граф. 4 Динамика на производителността на труда и компенсацията на един нает

Източник: НСИ, МФ

за труд на единица продукция, които се повишиха с 12.4% на годишна база. Реалните разходи за труд на единица продукция се понижиха спрямо първото тримесечие, но растежът им спрямо същия период на 2023 г. остана положителен (3.5%).

Инфлация

Потребителските цени, измерени чрез ХИПЦ, се повишиха минимално с 0.1% през август спрямо предходния месец. Цените на хранителните продукти и безалкохолните напитки нараснаха средно с 1% спрямо юли основно поради по-високите цени на плодовете и зеленчуците, както и на кафето. Техният положителен принос бе компенсирал от понижението на цените на облеклото и обувките – средно с 3.1% за месеца, и на автомобилните горива – с 1.9%.

Годишният темп на инфлация според ХИПЦ се забави до 2.4% през август главно поради базовия ефект при цените на енергийните стоки. Базисната инфлация също се понижи до 2.9% поради по-малък принос на неенергийните промишлени стоки.

Външен сектор

През юни по текущата сметка бе отчетен излишък, като за първото полугодие на 2024 г. салдото бе балансирано. Търговският дефицит се повиши на годишна база както през месеца, така и за шестмесечието. Износът на

стоки намаля с 0.3% през юни, като положителният ефект от възстановяването във външното търсене все още не бе видим в търговията. Вносът се покачи с 2.5% спрямо юни 2023 г. При услугите бе отчетен спад в търговията във всички подгрупи с изключение на пътувания. Посещенията както на българи в чужбина, така и на чужденци в страната се увеличиха на годишна база през всички месеци на 2024 г., като пътуванията с цел туризъм имаха основен принос за формирането на положителен баланс по статия услуги. Излишъкът през полугодията достигна 2.7% от прогнозния БВП, непроменен спрямо същия период на предходната година. Същевременно, въпреки че салдата по първичен и вторичен доход се понижиха през юни, натрупаният от началото на годината баланс се понижи спрямо година по-рано.

Към края на юни brutният външен дълг възлезе на 43.1% от прогнозния БВП, като съотношението се подобри с 3.5 пункта спрямо предходната година. Понижение бе отчетено в дълга на частния сектор, основно при вътрешнофирменото кредитиране, и в по-малка степен при финансовите и нефинансовите компании. Понижената задлъжнялост се дължеше на номиналния растеж на БВП, докато нивото на дълга остана почти без промяна.

Финансов сектор

Годишният растеж на кредита за частния сектор през юли леко се ускори

до 13.9% при 13.6%, в предходния месец. Ускорението дойде и от двата сегмента – на домакинствата и нефинансовите предприятия. Кредитите за домакинствата продължиха да се ускоряват, като нараснаха с 19.6% на годишна база, при 19% през юни, въпреки че индикаторът за доверие на потребителите леко намаля поради влошени очаквания за икономическата ситуация в страната. Нарастването на кредита за домакинствата достигна 14.7%, при 14% в края на юни, като лошите и реструктурирани кредити в сегмента продължиха да намаляват спрямо година по-рано. Кредитите за покупка на жилище продължиха с ускорението, като годишното им нарастване възлезе на 25.1%, при 24.8% месец по-рано. Кредитите за нефинансовите предприятия нараснаха с 8.7%, при ръст от 8.5% в края на юни, основно поради продължаващото ускорение при изтегляния овърдрафт от фирмите.

Среднопретегленият лихвен процент по нови потребителски кредити се повиши през юли с 48 б.т. до 9.37%, докато този по новите жилищни кредити нарасна минимално с 1 б.т. до 2.54%. В същото време, средният процент по новоотпуснатите кредити за нефинансовите предприятия се понижи с 57 б.т. спрямо предходния месец до 4.46%. Среднопретеглената възвръщаемост на новите срочни депозити на нефинансовите предприятия и домакинствата леко се повиши, с 14 б.т. до 2.26%. Повишението се дължеше на по-високите проценти по депозитите на НФП, докато

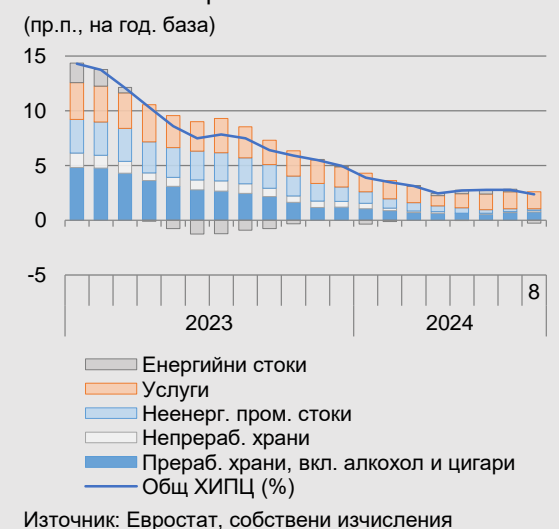
средният процент по депозитите на домакинствата се понижи с 27 б.т.

Фискален сектор

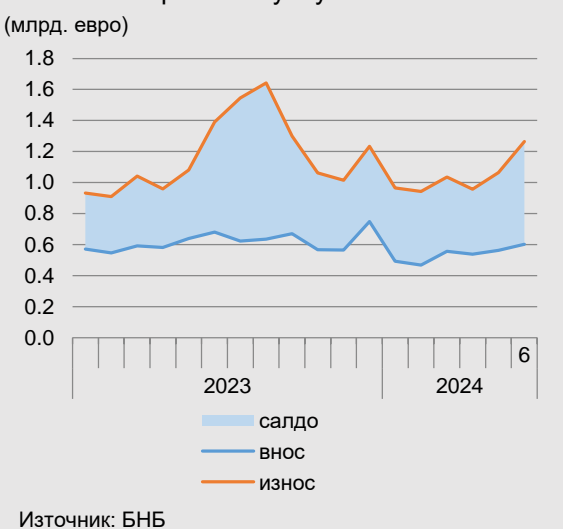
В края на юли 2024 г. дефицитът по Консолидираната фискална програма (КФП) възлезе на 972.1 млн. лв. (0.5% от прогнозния БВП). Нарастването на бюджетните постъпления продължи да се забавя – до 8.9% на годишна база (при 9.8% за първото полугодие на 2024 г.). Растежът на данъчните приходи се ускори до 12.2% до края на юли 2024 г., с основен принос от постъпленията от косвени данъци и от осигурителни вноски, по-високи съответно с 14.4% и 17% спрямо година по-рано. Всички подгрупи косвени данъци имаха положителен принос, с изключение на мита и митнически такси, чието ниво бе по-ниско. Неданъчните приходи се свиха с 14.7%, поради спад в продажбите на квоти за емисии на парникови газове и по-ниски постъпления на дивидент от държавните предприятия. Разходите по КФП в края на юли 2024 г. се увеличиха с 12.9% (при 14.7% година по-рано), вследствие основно на ръст при плащанията за персонал (24.8%) и социалните разходи (17.4%). Спад бе отчетен при разходите за субсидии, вноската в бюджета на ЕС, текуща издръжка и др.

Съотношението на държавния дълг към прогнозния БВП за юли се запази непроменено спрямо месец по-рано на 21.5%, при 20.8% през юли 2023 г.

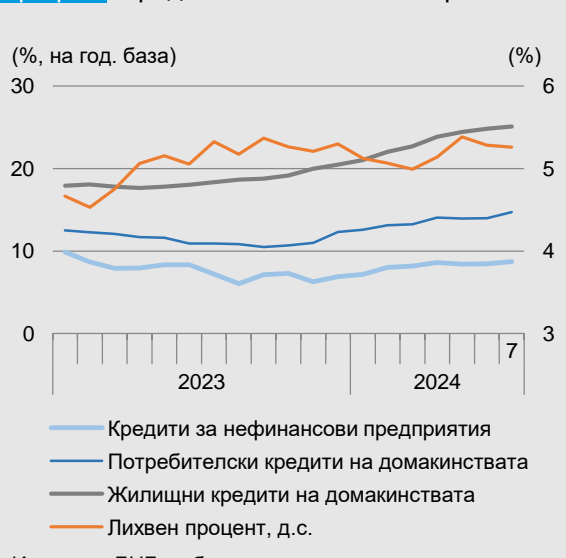
Граф. 5 Приноси по основни компоненти на ХИПЦ

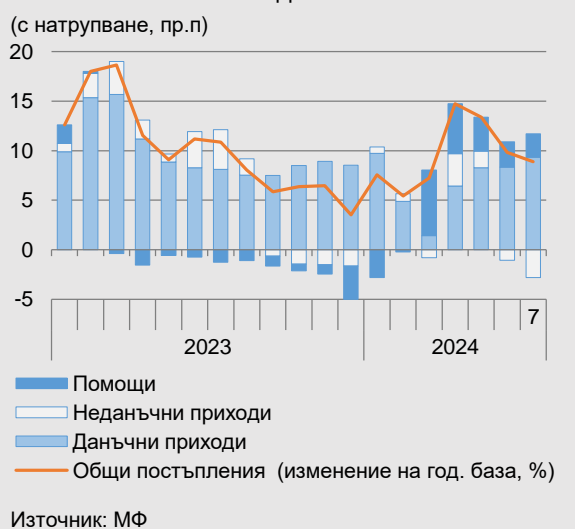
Граф. 6 Износ, внос и салдо във външната търговия с услуги

Граф. 7 Кредит към частния сектор

Граф. 8 Приноси за изменението на касовите бюджетни постъпления

Основни икономически показатели

Файл с подробни данни в .xlsx формат може да свалите [тук](#).

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ	мерна единица *	ГОДИШНИ ДАННИ			ТРИМЕСЕЧНИ ДАННИ					МЕСЕЧНИ ДАННИ																
		2021	2022	2023	II'23	III'23	IV'23	I'24	II'24	08'23	09'23	10'23	11'23	12'23	01'24	02'24	03'24	04'24	05'24	06'24	07'24	08'24				
—Брутен вътрешен продукт¹																										
БВП	%, на год. база	7.7	3.9	1.8	1.9	1.5	1.8	1.9	2.3																	
Потребление	%, на год. база	6.5	4.2	4.0	5.5	4.0	2.5	3.3	3.0																	
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	-8.3	6.5	3.3	-1.7	12.6	5.2	8.4	2.1																	
Износ	%, на год. база	11.2	11.6	-1.9	-2.4	-2.8	-1.9	-2.5	-0.4																	
Внос	%, на год. база	10.7	15.0	-6.3	-10.4	-6.8	-4.3	-3.9	4.9																	
Селско стопанство	%, на год. база	28.8	-4.4	-3.9	-0.3	-7.4	-0.9	2.4	1.1																	
Индустрия без строителство	%, на год. база	5.4	13.1	0.9	-0.1	3.6	-0.1	3.8	0.9																	
Строителство	%, на год. база	-17.1	5.4	0.7	0.7	0.1	1.6	-0.1	3.8																	
Услуги	%, на год. база	9.3	3.8	1.0	1.3	0.7	0.9	2.5	2.1																	
Корективи	%, на год. база	5.3	-5.9	10.5	8.0	8.6	16.7	-6.0	5.5																	
—Краткосрочна бизнес статистика²																										
Промислено производство	%, на год. база	12.1	10.4	-8.4	-10.3	-11.1	-7.8	-8.0	-3.0	-9.6	-12.0	-3.7	-12.0	-7.4	-7.7	-5.1	-10.8	6.5	-6.5	-8.1	0.9					
Оборот в промишлеността	%, на год. база	32.4	56.8	-21.0	-25.0	-32.8	-18.6	-12.5	1.5	-36.4	-34.2	-16.4	-18.2	-21.1	-15.5	-13.3	-8.7	6.1	-0.6	-0.9	9.2					
Оборот в промишлеността на вътрешния пазар	%, на год. база	39.2	63.1	-25.6	-28.3	-39.6	-22.6	-16.0	0.3	-42.3	-44.0	-17.9	-21.1	-27.8	-17.6	-17.9	-12.4	0.2	0.2	0.5	8.8					
Оборот в промишлеността за износ	%, на год. база	23.2	47.0	-13.2	-20.1	-19.6	-11.7	-7.2	3.1	-23.7	-14.6	-14.1	-13.1	-7.5	-12.2	-6.1	-3.4	14.5	-1.7	-2.6	9.6					
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	10.4	4.3	1.8	0.7	0.6	2.4	1.1	5.2	0.2	0.0	3.4	3.1	0.7	-0.2	3.2	0.4	9.9	1.6	4.4	6.8					
Строителна продукция	%, на год. база	2.6	0.5	-1.4	-1.4	-2.2	-1.9	3.1	4.9	-0.5	-4.6	1.6	-3.2	-4.5	4.4	10.8	-5.0	22.6	-0.2	-5.5	11.5					
Производство в бизнес услугите	%, на год. база		11.7	-1.0	-1.0	-3.9	-0.9	3.4		-3.4	-2.8	-0.9	-1.6	-0.3	5.2	4.7	0.9	10.6	2.7	2.6						
Общ бизнес климат	баланс	17.5	17.8	23.1	24.8	25.3	21.2	22.8	24.9	25.1	24.7	22.0	21.6	19.8	22.8	22.6	23.0	24.8	25.4	24.5	23.0	23.5				
Промисленост	баланс	19.1	19.0	24.0	26.1	25.5	21.6	23.6	20.0	25.1	25.2	23.5	20.6	20.7	23.3	24.0	23.5	24.7	17.8	17.5	16.5	23.5				
Търговия на дребно	баланс	27.1	26.1	31.0	33.1	35.3	25.7	25.3	36.2	34.0	35.2	27.7	27.5	21.9	24.8	24.9	26.1	29.7	40.6	38.3	37.3	30.5				
Строителство	баланс	19.9	14.2	20.9	22.2	24.2	22.1	26.6	29.7	24.7	24.7	20.1	23.6	22.4	27.0	27.2	25.5	26.6	31.4	31.0	25.9	23.3				
Услуги	баланс	2.2	10.5	15.6	16.6	15.9	14.8	15.1	18.8	16.6	13.3	15.1	15.9	13.4	15.8	12.9	16.5	18.3	19.6	18.4	18.6	16.8				
Доверие на потребителите	баланс	-22.8	-27.4	-22.3	-22.2	-20.4	-19.2	-19.4	-17.4	-20.2	-22.1	-19.4	-19.9	-18.4	-18.7	-20.6	-18.8	-19.8	-18.1	-14.3	-19.1	-18.3				
—Пазар на труда																										
Коеф. на икономическа активност (15+)	%	54.5	55.5	55.7	55.5	56.1	55.4	55.5	55.5																	
Коеф. на заетост (15+)	%	51.7	53.2	53.3	52.9	53.9	53.1	52.8	53.2																	
Заетост (СНС)	%, на год. база	0.2	-0.3	1.0	1.2	-0.6	1.2	0.7	1.7																	
Безработица (НРС, сезонно неизгладени)	%	5.2	4.1	4.4	4.6	4.0	4.2	5.0	4.3	4.0	3.9	4.1	4.2	4.4	5.0	5.1	5.0	4.7	4.2	3.9	3.6					
Номинална работна заплата	%, на год. база	12.3	13.7	14.5	13.1	14.7	13.0	16.8	17.3	15.6	15.9	14.1	13.4	11.6	15.7	16.9	17.8	14.6	19.4	18.1						
Реална работна заплата ³	%, на год. база	9.2	0.5	5.4	4.0	7.0	7.2	12.9	14.3	7.6	9.0	7.7	7.5	6.3	11.3	13.0	14.2	11.9	16.2	14.9						
Производителност на труда (БВП на зает)	%, на год. база	7.4	4.3	0.9	0.7	2.1	0.7	1.2	0.6																	
Реални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	-3.3	-5.8	4.5	2.5	6.6	6.4	7.1	3.5																	
Номинални разходи на единица труд (БВП)	%, на год. база	3.6	9.5	12.3	10.7	11.1	9.7	12.4	12.4																	
—Инфлация																										
Индекс на потребителските цени	%, на год. база	3.3	15.3	9.5	10.1	7.5	5.3	3.4	2.4	7.7	6.3	5.8	5.4	4.7	3.8	3.3	3.0	2.4	2.3	2.5	2.4	2.1				
Хармонизиран индекс на потребителските цени	%, на год. база	2.8	13.0	8.6	8.8	7.2	5.5	3.5	2.7	7.5	6.4	5.9	5.5	5.0	3.9	3.5	3.1	2.5	2.7	2.8	2.8	2.4				
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	14.9	48.4	-10.8	-7.7	-26.3	-20.1	-14.2	-5.9	-27.2	-32.0	-25.9	-14.6	-19.8	-17.8	-12.1	-12.7	-10.6	-4.3	-2.8	0.9					
Цени на производител на международния пазар	%, на год. база	16.0	21.2	-2.6	-6.0	-5.9	-5.5	-4.4	2.8	-5.9	-6.7	-7.8	-4.7	-3.9	-7.1	-4.4	-1.6	0.4	4.1	3.9	2.1					
Индекс на цените на жилищата	%, на год. база	8.7	13.8	9.9	10.7	9.2	10.1	16.0																		
Индекс на разходите в строителството	%, на год. база	11.0	52.7	19.4	18.5	3.4	2.7	2.9	4.5																	
—Консолидирана фискална програма (с натрупване)																										
Приходи и помощи	млн. лв.	52 369	64 789	67 042	31 405	47 654	67 041	15 758	34 495	42 475	47 637	53 440	60 118	67 058	5 233	9 963	15 757	22 770	28 256	34 494	40 847					
Общо разходи	млн. лв.	56 253	66 112	72 659	31 231	48 496	72 658	15 357	35 091	42 527	48 478	54 880	61 098	72 677	4 811	8 969	15 353	22 173	28 109	35 130	41 819					
Вноски в бюджета на ЕС	млн. лв.	1 681	1 705	1 850	848	1 252	1 850	339	714	1 113	1 252	1 390	1 529	1 850	19	161	339	457	575	714	848					
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	-3 885	-1 323	-5 617	174	-843	-5 617	401	-596	-52	-841	-1 440	-980	-5 620	423	994	404	597	147	-636	-972					
	% от БВП	-2.8	-0.8	-3.1	0.1	-0.5	-3.1	0.2	-0.3	0.0	-0.5	-0.8	-0.5	-3.1	0.2	0.5	0.2	0.3	0.1	-0.3	-0.5					
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	33 157	37 827	42 122	38 279	37 898	42 122	42 204	42 962	37 914	37 898	37 889	42 327	42 097	42 201	42 274	42 204	42 392	42 811	42 962	43 045					

